

บทวิเคราะห์รูปแบบการปลูกฝังศีลธรรมแก่เยาวชนไทยบนสังคมออนไลน์*

An Analysis of Moral Essential Model to Thai Youths on Online Society

พระมหาสมศักดิ์ ธรรมโชติโก (ธรรมโชติ)

Phramahasomsak Dhammachotiko (Thammachot)

คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, Thailand.

Corresponding Author. Email: dhammachotiko@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการว่าด้วย “บทวิเคราะห์รูปแบบการปลูกฝังศีลธรรมแก่เยาวชนไทยบนสังคมออนไลน์” เป็นการวิเคราะห์รูปแบบการปลูกฝังศีลธรรมแก่เยาวชนไทยบนสังคมออนไลน์ และแนวทางการเสนอแนะการพัฒนา รูปแบบการปลูกฝังศีลธรรมแก่เยาวชนไทยบนสังคมออนไลน์ให้มีความน่าสนใจ และชวนติดตามของเยาวชนไทยเพื่อป้องกันปัญหาในทางสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคติดต่อทางเพศ ปัญหาความก้าวร้าว ปัญหาความหมกมุ่นในเรื่องเพศ ปัญหาการทะเลาะวิวาท เป็นต้น อันเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ดังนั้น การปลูกฝังศีลธรรมในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความน่าสนใจ และสามารถโน้มน้าวเยาวชนให้มีพฤติกรรมที่ดีงาม เพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ ในระบบสังคมออนไลน์ มีรูปแบบการเผยแพร่มากมาย เช่น รูปแบบการโพสต์ภาพที่มีการตัดต่อที่เหมาะสม รูปแบบการทำคลิปวิดีโอธรรมะเตือนสติแบบสั้นๆ และแบบยาว โดยแบบยาวจะเป็นรูปแบบการนำเสนอธรรมะแบบเฮฮา รูปแบบธรรมะของพระสายพระป่า รูปแบบธรรมะที่เป็นวิชาการ และรูปแบบไลฟ์สด ทุกรูปแบบจะถูกแชร์บนแอปพลิเคชันต่างๆ อันเป็นแอปพลิเคชันยอดนิยมที่มีกลุ่มเยาวชนใช้อย่างหลากหลาย โดยมีเนื้อหาสาระ เช่น พุทธศาสนสุภาษิต สุภาษิต คำสอนของครูบาอาจารย์สายวัดป่า คำกลอน คติพจน์ เป็นต้น ซึ่งการจะทำให้เยาวชนติดตามธรรมะและปฏิบัติตนเป็นคนดีอย่างต่อเนื่อง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดทำสื่อการสอนธรรมะในรูปแบบที่น่าสนใจมากขึ้น โดยมีรางวัลตอบแทนการตอบธรรมะเป็นทุนการศึกษาหรืออุปกรณ์การเรียน เป็นต้น ก็จะทำให้เยาวชนตื่นตัวที่จะศึกษาธรรมะอย่างจริงจัง

คำสำคัญ: รูปแบบการปลูกฝังศีลธรรม; เยาวชนไทย; สังคมออนไลน์

* Received January 26, 2020; Revised April 1, 2020; Accepted April 15, 2020

Abstract

The academic article “An Analysis of Moral Essential Model to Thai Youths on an Online Society” is designed to analyze moral essential model to Thai youth’s online society and a recommendation of the model development to establish the interesting and attractive morality to Thai youth’s online society. This is due to protect all of the social problems such as drug addiction, sexually transmitted diseases, strong aggressiveness, sexual desire addiction and wrangling problem etc. These effects are also on society. Therefore, the moral essential model of 21st century on online society must be interesting and able to convince young people to have a good behavior in order to effectively become good adults in the future. There are a different variety of the models such as an appropriate posting model of images retouched by them, a short and long video clip to remind oneself to do good things, and long one will be presented to be funny. Moreover, there are also Dharma Web page of forest monks and academic forms and a live form of answering Dharma. All of the live forms must be shared on a variety of the Facebook and Line Applications that the youths could be used to playing. For Dharma contents of moral establishment to the youths, they consisted of Buddhist proverbs, general proverbs, teachings of Dharma special teachers from a forest temple, poems and sayings etc. which the youth will continually follow Dharma and become a good person, it is very important that teaching medias will be presented more attractively on online society by preparing rewards in return for answering Dharma as scholarships or learning materials etc. As above description, it will make the youths awake to seriously study Dharma.

Keywords: Moral Essential Model; Thai Youths; Online Society

บทนำ

ศีลธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ในทุกระดับและเป็นพื้นฐานอันดีของทุกสังคม (Phrakruuthesatuporn, 2015) ที่ใดมีศีลธรรม ที่นั่นมีสันติสุข ตรงกันข้าม ที่ใดขาดศีลธรรม ที่นั่นปราศจากสันติสุข ทุกองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ต่างก็มีการกำหนดมาตรฐานทางศีลธรรมหรือมาตรฐานทางจริยธรรมเอาไว้ ทั้งนี้ก็เพื่อให้การปฏิบัติต่อกันเป็นไปอย่างยุติธรรม และเกิดความสงบเรียบร้อยในองค์กร ในขณะที่องค์กรทางศาสนาก็ถูกสังคมคาดหวังเรื่องศีลธรรมไว้มาก เพราะเป็นองค์กรที่บุคลากรทางศาสนาจะเป็นแบบอย่างที่ดีด้านศีลธรรม แต่ก็ยังมีภาพข่าวในแง่ลบอยู่เสมอ ทำให้ความคาดหวังของสังคมค่อย ๆ ลดลง อีกทั้งความเชื่อความศรัทธาเริ่มคลอนแคลน เมื่อสังคมคาดหวังไม่ได้จากองค์กรทางศาสนา สังคมก็เริ่มกำหนดตัวชี้วัดใหม่เพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมถูกต้องดีงาม โดยนำตัวชี้วัดที่

เป็นสากลเข้ามาใช้ในการควบคุมคนให้มากขึ้น โดยเน้นไปที่องค์กรภาครัฐ อาทิ หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นต้น ในขณะที่สังคมทั่วโลกต่างก็กำหนดแนวทางส่งเสริมศีลธรรมในประเทศของตนขึ้น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่า ประเทศของตนจะมีมาตรฐานด้านศีลธรรมที่สูงขึ้น ทำให้เกิดสถาบันการจัดทำ ภาพลักษณ์ด้านศีลธรรมขึ้นเพื่อประเมินภาพลักษณ์ด้านศีลธรรมให้มีลักษณะสากลที่ยอมรับกันได้ทั่วโลก เช่น ดัชนีภาพลักษณ์หกเหลี่ยมของ Anholt-GFK อันประกอบด้วย (1) ด้านการส่งออก (2) ด้านธรรมาภิบาล (3) ด้านวัฒนธรรม (4) ด้านประชาชน/คน/คุณภาพ (5) ด้านการท่องเที่ยว และ (6) ด้านการเข้าเมือง/การลงทุน ซึ่งเป็นการประเมินภาพลักษณ์โดยภาพรวมของแต่ละประเทศ (Anholt, 2006)

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีเกณฑ์การประเมินหรือตัวชี้วัดภาพลักษณ์ที่สักเพียงใด ก็เป็นเพียงผลที่สะท้อน มาจากตัวเลขทางสถิติหรือวิธีการทางวิทยาศาสตร์หรือในเชิงวิชาการเท่านั้นโดยไม่สะท้อนถึงพฤติกรรมของคน ที่อยู่นอกองค์กรภาครัฐ ที่ยังมีการละเมิดศีลธรรมเป็นอาชญากรรมที่เห็นได้จากภาพข่าวรายวัน ที่มีการจี้ปล้น เช่นฆ่า กระทำชำเรากันเกิดขึ้นในสังคม ปัญหาการขาดศีลธรรมที่เกิดขึ้นกับเยาวชนมีมากมาย เช่น ปัญหา พฤติกรรมทางเพศ การติดเกม การติดอินเทอร์เน็ต การทะเลาะเบาะแว้ง การหนีเรียน การติดพนันฟุตบอล การท้องก่อนแต่ง การใช้ยาเสพติด และการฆ่าตัวตาย (Mahaarch, and Kittisuksathit, 2007) ดังนั้น การ ปลูกฝังศีลธรรมแก่เยาวชนไทยจึงควรจะต้องเกิดขึ้นตั้งแต่เด็กเพื่อการเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะได้มีความละอายต่อการ ละเมิดศีลธรรม เพราะคำว่าเยาวชนเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายจิตใจ ความรู้สึก และสังคม (Steinberg, 1996) ผู้เขียนจึงต้องการนำเสนอทวิเคราะห์รูปแบบการปลูกฝังศีลธรรมแก่เยาวชนไทยบนสังคมออนไลน์ให้มี ประสิทธิภาพที่สุดเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงไปของกระแสโลกโลกาภิวัตน์ที่ข้อมูลข่าวสารสามารถ เข้าถึงเยาวชนได้ในทุกที่ทุกเวลา และเพื่อเผยแพร่ธรรมะต่อเยาวชนให้ห่างไกลจากอบายมุข รวมถึงป้องกัน พฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อสังคมไทยบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสม

บริบทภาวะเยาวชน

การกำหนดอายุของเยาวชนมีความแตกต่างกัน ดังที่ กาญจนา นาคสกุล ได้กล่าวถึงการกำหนดอายุ เยาวชนนั้นมีความหลากหลาย อาทิ โครงการเรือเยาวชน กำหนดอายุเยาวชนไม่เกิน 30 ปี องค์การ สหประชาชาติกำหนดอายุ 15 ปี ถึง 25 ปีบริบูรณ์ ส่วนศาลแพ่งและพาณิชย์ของไทยกำหนดว่า เยาวชนคือผู้ที่ มีอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์แต่ไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ สำหรับในยุโรปมีการนิยามอายุของเยาวชนดังนี้ (Naksakul, 2015)

กลุ่มประเทศที่กำหนดอายุของเยาวชนที่ 14/15/16 และ 29/30 ปี ได้แก่ Andorra, Albania, Armenia, Azerbaijan, Belarus, Bosnia and Herzegovina, Bulgaria, Denmark, Georgia, Italy Lithuania, Hungary, Moldova, Germany, Poland, Russia, Slovenia, Serbia, Turkey, Croatia, Montenegro, Czech Republic and Spain

กลุ่มประเทศที่กำหนดอายุของเยาวชนที่ 13/15/16/ และ 24/25 ปี ได้แก่ Ireland, Latvia, Switzerland และ Sweden

กลุ่มประเทศที่กำหนดอายุของเยาวชนที่ 12/13 และ 30 ปี United Kingdom, Luxembourg, Malta, Norway และ Portugal

กลุ่มประเทศที่กำหนดอายุของเยาวชนที่ 12/14/15/16 และ 32/35 ปี ได้แก่ Greece, Cyprus, Romania, San Marino และ Ukraine

กลุ่มประเทศที่กำหนดอายุเยาวชนที่ 3/6/7 และ 25/26/30 ปี ได้แก่ France, Estonia และ Iceland

กลุ่มประเทศที่กำหนดอายุของเยาวชนที่ 0 และ 25/29/30 ปี ได้แก่ Austria, Belgium, Liechtenstein, Slavak Republic, Finland และ Netherlands

จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า การกำหนดช่วงอายุของการนิยามความหมายว่า “เยาวชน” ควรจะมีอายุที่ 15-24 (Mahaarch, and Kittisuksathit, 2007) และ 15-29 ปี (United Nation, 2016) ดังนั้น ในบทความนี้จึงได้กำหนดอายุของเยาวชนไทยที่ 15-29 ปี เนื่องจากมีความคลุมเครือของการนิยามของเยาวชนอยู่มากแม้แต่ในประเทศไทยก็มีหลายหน่วยงานที่กำหนดช่วงอายุที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้เขียนจึงกำหนดช่วงอายุของเยาวชนไทยอยู่ที่ “15-29 ปี” (United Nation, 2016) ตามลักษณะที่เป็นที่ยอมรับของสากลโลก

กล่าวโดยสรุป การกำหนดช่วงอายุของเยาวชนเป็นที่ยอมรับกันที่เป็นสากลตามที่องค์การสหประชาชาติได้นิยามเอาไว้ว่าอยู่ในช่วง 15-24 ปี ไม่เกิน 25 ปี แต่ในกลุ่มประเทศยุโรปหรือยุโรปโซน (Europe Zones) ได้นิยามการกำหนดช่วงอายุที่ 15-29 ปี ดังนั้น การกำหนดช่วงอายุแต่ละภูมิภาคมีการกำหนดเกณฑ์ช่วงอายุที่แตกต่างกัน แม้แต่ประเทศไทยการนิยามช่วงอายุของเยาวชนก็ยังคงมีความแตกต่างกัน ดังนั้น ในบทความนี้จึงใช้ช่วงอายุ 15-29 ปี เป็นตัวกำหนดนิยามของคำว่าเยาวชน

ระดับการปลูกฝังศีลธรรม

ระดับที่เหมาะสมในการปลูกฝังศีลธรรมได้ดีควรจะมีอายุระหว่าง 10-11 ปี เพราะเป็นช่วงวัยที่สามารถรับรู้ได้ถึงความผิดชอบชั่วดี โดยสามารถเชื่อมโยงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ได้ ในระดับนี้ เด็กจะเริ่มตัดสินใจพิจารณาสถานการณ์และความเกี่ยวข้องโยงใยกับกลุ่มเพื่อนมากขึ้น (Piaget, 1956) ต่อมาแนวคิดของ Piaget ได้รับการพัฒนาโดย Kohlberg (1976) ผู้ซึ่งแบ่งพัฒนาการศีลธรรมออกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับจะมี 2 ขั้นตอน ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (Pre-Convention) ในระดับนี้ เด็กจะได้รับการเรียนรู้พฤติกรรมดีหรือไม่ดีจากผู้มีอำนาจเหนือตน เช่น ครู บิดามารดาหรือเด็กที่โตกว่า และมักจะคิดถึงผลที่ตามมา กล่าวคือ ถ้ามีพฤติกรรมดีก็จะได้รางวัลเป็นเครื่องตอบแทน หากมีพฤติกรรมไม่ดีก็จะได้การลงโทษ โดยมี 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการลงโทษและการเชื่อฟัง (Punishment and Obedience Orientation) ในขั้นนี้ เด็กจะยอมทำตามเพราะกลัวการถูกทำโทษ ขั้นตอนที่ 2 ขั้นถือผลประโยชน์ของตนเป็นใหญ่ (Instrumental Relativist Orientation) ในขั้นนี้ ความดีงามทั้งหลายขึ้นอยู่กับ การได้รับรางวัล การกล่าวชมเชย เป็นเครื่องตอบแทน

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎหมายของสังคม (Convention) ระดับนี้ พัฒนาการศีลธรรมเป็นไปตามความคาดหวังของบิดามารดาและสังคมเพราะกลัวไม่เป็นที่ยอมรับของคนอื่น มี 2 ขั้นตอนต่อเนื่องจากขั้นตอนของระดับที่ 1 ดังนี้ ขั้นตอนที่ 3 คล้อยตามผู้อื่น (Mutual Interpersonal Normative Morality) เป็นขั้นตอนที่เด็กจะทำพฤติกรรมเป็นคนดีเพื่อเป็นที่ยอมรับของสังคม ขั้นตอนที่ 4 การทำตามกฎหมายและระเบียบของสังคม (Law and Order Orientation) เป็นขั้นตอนของการไม่ละเมิดกฎหมายหรือบรรทัดฐานของสังคม

ระดับที่ 3 ขั้นภายหลังการทำตามกฎหมายหรือระเบียบของสังคม (Post-conventional Level) ในขั้นตอนนี้ จะเหมาะสมกับผู้ที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป เพราะมีช่วงวัยที่สามารถตีความหลักการและมาตรฐานทางศีลธรรมด้วยวิจารณญาณเป็นของตนเองได้โดยปราศจากผู้มีอำนาจเหนือตนควบคุม แบ่งเป็น 2 ระดับย่อยต่อเนื่องจากระดับที่ 2 ดังนี้ ขั้นตอนที่ 5 ขั้นทำตามสัญญาประชาคม (Social Contract Orientation) ในขั้นนี้ จะให้ความสำคัญกับมาตรฐานทางศีลธรรมที่สังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงามที่ควรจะต้องปฏิบัติตาม โดยพิจารณาประโยชน์และสิทธิของแต่ละคนก่อนใช้มาตรฐานทางศีลธรรม ขั้นตอนที่ 6 ขั้นทำตามหลักจริยธรรมสากล (Universal Ethical Principle Orientation) ในขั้นนี้ให้ความสำคัญกับความดีงามที่เป็นหลักสากลเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมทั่วทุกมุมโลก

โดยสรุป การปลูกฝังศีลธรรมจะให้ผลดีมีประสิทธิภาพจะต้องกำหนดกลไกการพัฒนาศีลธรรมให้สอดคล้องกับแต่ละช่วงวัยที่มีศักยภาพในการรับรู้ ตีความ และการปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับมาตรฐานศีลธรรมที่เป็นหลักเกณฑ์สากล

รูปแบบและเนื้อหาสาระของการใช้ระบบออนไลน์ในการปลูกฝังจริยธรรม

จากการศึกษาพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีอัตราการใช้อินเตอร์เน็ตมากกว่าผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อการเล่นเกม ฟังเพลง และคบหาผู้คนใหม่ ๆ นอกจากนี้ ยังเกิดเว็บไซต์ที่เป็นอันตรายต่อเยาวชนอีกเป็นจำนวนมาก เช่น เว็บการพนัน เว็บลามกอนาจาร ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย (Kaur, Anuprinya and Medury, 2011) และปัจจุบันมี (Software Applications) ต่าง ๆ จำนวนมาก อาทิ แอปพลิเคชันไลน์ (Application line) เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) (PhraKrusunthornsangkhapinit and Phrakhrubhaitigha, 2015) ยูทูบ (Youtube) เว็บไซต์ (Website) (Phrasedhavinaiyaros et al. 2019) ซึ่งแอปพลิเคชันดังกล่าวนี้หากใช้เป็นประโยชน์จะช่วยสามารถพัฒนาความรู้ให้ก้าวหน้าได้ จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่า ปัจจุบันนี้เยาวชนมีพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องหลายอย่าง เช่น การติดยาเสพติด (Drug addiction) ความก้าวร้าว (Strong Aggressiveness) การหมกมุ่นในเรื่องเพศ (Sexual Desire Addiction) (Wipatasinlapin, 2017) พฤติกรรมที่ไม่งามดังที่เสนอมานี้ จะกลายเป็นปัญหาต่อสังคม เช่น ความก้าวร้าวจะกลายเป็นการทะเลาะวิวาท การจับกลุ่มกันทำกิจกรรมที่ไม่สร้างสรรค์เช่น กลุ่มที่นำรถจักรยานยนต์ออกมาขับขี่ในช่วงกลางคืนที่เรียกว่า “เด็กแว้น” ก็เป็นกลุ่มที่มีความก้าวร้าวก่อความเดือดร้อนในชาวบ้านได้ (Wipatasinlapin, 2017)

การเผยแพร่พุทธศาสนาหรือหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าไปยังเยาวชนนั้นดูเหมือนจะเป็นการยาก เนื่องจากว่า รูปแบบการเผยแพร่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาไม่น่าสนใจ เนื้อหาสาระที่นำมาเสนอก็เป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่ายไม่น่าสนใจทำให้เยาวชนเริ่มเบือนหน้าหนีธรรมไปพึ่งกิจกรรมอย่างอื่นที่สนุกสนานให้เยาวชนเสียอนาคตได้ เช่น ทำการมั่วสุมเสพยา การติดเกมที่ไม่หิวไม่ขึ้น หรือแม้แต่การออกมาวิ่งตามท้องถนนก็เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงว่า เยาวชนห่างไกลวัด ไกลธรรมะสักเพียงใด จึงเป็นอันตรายทั้งต่อตัวเยาวชนและสังคม

การอัปโหลดหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งที่เป็นไฟล์ (mp3, mp4) ขึ้นบนเว็บไซต์ ก็ดูเหมือนกับว่าจะไม่ได้ผลที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะเนื้อหาการนำเสนอมีรูปแบบไม่เป็นปัจจุบันตามยุคสมัย และไม่น่าสนใจรูปแบบนำเสนอที่ไม่มีประสิทธิภาพนี้ อาจเป็นเพราะการขาดความรู้และทักษะของพระภิกษุ รวมถึงเทคโนโลยีในการสอน ก็ไม่มีประสิทธิภาพและเครือข่ายการเผยแพร่ธรรมก็ไม่มีประสิทธิภาพ เพราะเหตุนี้การเผยแพร่ธรรมจึงไม่เข้าถึงสังคมสมัยใหม่ (Klinchan, et al. 2016) ซึ่งต้องการสิ่งที่ทันสมัย เอื้ออำนวยความสะดวกสบาย การเผยแพร่ธรรมในรูปแบบเดิมจึงไม่ตอบสนองต่อเยาวชนที่เป็นกลุ่มความหวังของผู้ใหญ่ที่จะเติบโตเป็นเยาวชนที่ดีของชาติในอนาคต ที่ผู้ใหญ่จะต้องปลูกฝังเยาวชนให้มีพฤติกรรมที่ดีงาม สามารถจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีได้ในอนาคต

การเผยแพร่ธรรมในสังคมออนไลน์จึงเป็นความหวังของการเผยแพร่ที่จะเข้าถึงเยาวชนได้ง่าย ทำให้ลดความอันตรายจากพระภิกษุบางรูปที่ไม่ดีที่จะคุกคามด้านเพศเป็นต้น พระพุทธองค์ตรัสว่า “ธรรมะของพระองค์เป็นอกาลิก คือ ไม่จำกัดกาล” หมายความว่า การทำความดีไม่จำกัดกาล ทำเมื่อใดก็ได้ ที่ใดก็ได้ ไม่ต้องจำเป็นต้องรอโอกาส ดังนั้น การปลูกฝังศีลธรรมแก่เยาวชนจึงควรจะต้องสร้างจุดน่าสนใจ เหมาะสมกับยุคสมัยโดย และเข้าถึงได้ง่ายผ่านสื่ออุปกรณ์ที่สามารถใช้ระบบออนไลน์ได้ เช่น โทรศัพท์สมาร์ตโฟน (Smart Phone) แอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) เฟซบุ๊ก (Facebook) อินตาแกรม (Instagram) และทวิตเตอร์ (Twitter) เป็นต้น จากการสำรวจแอปพลิเคชันที่เยาวชนใช้กันมากที่สุดคือ (Facebook) เป็นแอปพลิเคชันที่มีการเปิดใช้บ่อยที่สุดราว 6 ครั้งต่อวัน (Jesse, 2015) จะเห็นได้ว่า (Facebook Manager) เป็นแอปพลิเคชันที่เยาวชนใช้ในการพูดคุยสนทนาหรือการสื่อสารระหว่างกันมากที่สุด

สำหรับรูปแบบการปลูกฝังศีลธรรมที่นิยมใช้กันแอปพลิเคชันก็คือ การใช้แอปพลิเคชันอื่นมาสร้างจุดสนใจโดยการจัดทำเนื้อหาเรื่องราวที่เผยแพร่บนสังคมออนไลน์ก็คือ การทำคลิปธรรมะแบบสั้นๆ ลงบนยูทูบ (Youtube) ซึ่งมีรูปแบบที่หลากหลายเช่น รูปแบบการเผยแพร่ธรรมะสายฮาของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต การคัดเลือกบทธรรมะสอนลูกศิษย์ของพระวัดป่าสายหลวงปู่มั่น ฐริทัตโต หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน และพระสงฆ์สายวัดป่าทั้งธรรมยุติกนิกายและมหานิกายมานำเสนอโดยการแชร์ต่อ ๆ กัน ซึ่งก็เป็นวิธีหนึ่งที่เป็นบทธรรมะแบบสั้น หรือพุทธพจน์ของพระพุทธเจ้าโดยการตกแต่งสีสันทันให้น่าสนใจในรูปแบบภาพเคลื่อนไหว ในรูปแบบอินโฟกราฟฟิคบ้าง นอกจากการนำเสนอธรรมะแบบสั้นแล้วอัปโหลดลงบนยูทูบและแชร์ส่งต่อกันแล้ว ยังพบว่า รูปแบบการนำเสนอธรรมะเพื่อปลูกฝังศีลธรรมต่อเยาวชนนั้นมักจะเป็นรูปแบบของการจัดตั้งคำถามประเด็นธรรมะที่น่าสนใจ การโพสต์รูปภาพที่มีข้อความธรรมะ การโพสต์คลิปวิดีโอ การเขียนบทความธรรมะ แชทคุยกับธรรมกันแบบสด ๆ หรือการไลฟ์สดธรรมะ (Tangpatomwong, 2017) โดยหลักธรรมที่

นำมาใช้ในการโพสต์ได้แก่ พุทธศาสนสุภาษิต สุภาษิต คำคม คำกลอน (Robinson, 2017) ซึ่งสามารถดูรูปแบบและเนื้อหาสาระการปลูกฝังศีลธรรมแก่เยาวชน ดังนี้

รูปแบบการปลูกฝังศีลธรรมโดยสื่อออนไลน์	เนื้อหาสาระ
-การโพสต์รูปภาพ -การโพสต์คลิปวิดีโอ -บทความสั้นๆ -การไลฟ์สด -บทความวิจัย	-พุทธศาสนสุภาษิต -สุภาษิต -คำคม -คำกลอน -การเทศนาธรรมของพระสงฆ์สายวัดป่า -การเทศน์แหล่อีสาน

ที่มา: ปรับปรุงจาก Tangpatomwong และ Robinson, (2017)

กล่าวโดยสรุป รูปแบบและเนื้อหาสาระของการปลูกฝังศีลธรรมแก่เยาวชนไทยมีรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายและถูกอัปโหลดลงบนยูทูป (Youtube) เพื่อแชร์ไปยังแอปพลิเคชันไลน์หรือเฟซบุ๊กอันเป็นแอปพลิเคชันยอดนิยมของเยาวชนโดยเนื้อหาสาระที่นำมาเสนอประกอบด้วย พุทธสุภาษิต สุภาษิต คำคม คำกลอน และเทศนาสายวิปัสสนา ธรรมะสายวิชาการ บทสวดมนต์ ธรรมะจากรูปถ่าย การไลฟ์สดของพระสงฆ์ในการทำวัตรสวดมนต์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการโพสต์ถ้อยคำที่มีเนื้อหาประทับใจอื่น ๆ เป็นต้น เพื่อเป็นทางเลือกให้กับเยาวชนได้นำมาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องเตือนสติตนเองก่อนทำชั่วได้ เตือนสติก่อนการตัดสินใจฆ่าตัวตายได้ในภาวะที่ต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ อาทิ ปัญหาเรื่องการหมกหมุ่นด้านเพศ ปัญหายาเสพติด ปัญหาการท้องก่อนแต่ง ปัญหาการทำแท้ง ฯลฯ อย่างไรก็ตาม เมื่อธรรมะที่ถูกนำมาเสนอบนสื่อออนไลน์มีอิทธิพลต่อเยาวชน ย่อมทำให้เยาวชนไม่ตกไปยังอบายที่ชั่วได้

แนวทางการพัฒนารูปแบบการปลูกฝังศีลธรรมแก่เยาวชนไทย

เป็นที่ชัดเจนว่า การปลูกฝังศีลธรรมในเยาวชนยังขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพ (Kira, and Komba, 2015) การปลูกฝังศีลธรรมตกเป็นบทบาทหน้าที่ของสถาบันหลัก เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา ทั้งที่ในความเป็นจริง สถาบันหลักของสังคมเหล่านี้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลจากสถาบันการเมืองที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดระเบียบกฎหมายทำให้สถาบันเหล่านี้มีบทบาทหน้าที่กำหนดมาตรฐานด้านศีลธรรมในสังคม แต่การครอบงำของสถาบันการเมืองต่อสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา ส่งผลให้การปลูกฝังจริยธรรมไม่มีประสิทธิภาพ เพราะสถาบันหลักเหล่านี้ไม่บูรณาการร่วมกันหรือไม่มีกลไกปลูกฝังศีลธรรมที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น แม้จะมีหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ที่กำหนดมาตรฐานทางด้านศีลธรรมที่คอยควบคุมสังคมให้เป็นระเบียบหรือสงบเรียบร้อย ก็ยังไม่ได้ผลตามที่สังคมคาดหวัง ดังนั้น การนำเสนอกลไกการปลูกฝังศีลธรรมในเยาวชนจึงน่าจะสะกิดใจผู้นำในสถาบันการเมืองให้ตระหนักถึงศีลธรรมมากขึ้น

การลงทุนในมนุษย์ถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดในการลงทุนทั้งหลาย เพราะการลงทุนในมนุษย์จึงจะสามารถสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในสังคมโลกได้ ยิ่งลงทุนในด้านการปลูกฝังศีลธรรมแล้ว ย่อมยืนยันได้ว่า จะนำสันติภาพมาสู่โลกได้

จากคำกล่าวที่ว่า “ตัวอย่างที่ดีมีค่ากว่าคำสอน” (Sharma, 2013) น่าจะเป็นมโนทัศน์ที่ดีต่อการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาการปลูกฝังศีลธรรมในเยาวชนให้มีประสิทธิภาพ การปลูกฝังศีลธรรมควรจะสร้างรูปแบบเชิงบูรณาการและควรจะสร้างค่านิยมให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยการใช้ทฤษฎีการให้รางวัลตอบแทนการกระทำความดีมาช่วยในการสร้างจุดแข็งของการพัฒนาการปลูกฝังศีลธรรมในเยาวชนซึ่งผู้เชี่ยวชาญมองว่า หากแต่ละสถาบันหลักทำหน้าที่ไม่ประสานกันแล้ว ย่อมเป็นการยากที่จะปลูกฝังศีลธรรมในเยาวชนให้มีประสิทธิภาพได้ ยิ่งในปัจจุบันข้อมูลการสื่อสารต่าง ๆ เป็นข้อมูลที่สามารถศึกษาได้ง่ายขึ้น มีเสรีภาพมากขึ้น การนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ล้วนมีข้อเท็จจริงบางส่วน สามารถโน้มน้าวผู้มีจิตใจไม่หนักแน่นให้คล้อยตามได้ง่ายขึ้น อิทธิพลของโลกยุคโลกาภิวัตน์ทำให้โลกดูแคบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมหรือค่านิยมผ่านสังคมออนไลน์ดูเหมือนจะเป็นเรื่องปกติที่ละเมิดศีลธรรมอย่างน่าละอาย เช่น การหลอกลวงกระแสไลน์สของแชร์แม่มณี คดีสะเทือนขวัญของนางแบบสาวสวยลัลลาเบล เป็นต้น ก็เป็นตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นถึงการละเมิดศีลธรรมอย่างชัดเจนของสังคมไทย หากสังคมไทยยังเพิกเฉย การละเมิดศีลธรรมก็จะต้องขยายวงกว้างออกไป ดังนั้น ผู้เขียนจึงต้องการนำเสนอการพัฒนากลไกการปลูกฝังศีลธรรมในเยาวชน ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการบังคับใช้กฎหมายให้ยุติธรรม เสมอภาค เท่าเทียม

การบังคับใช้กฎหมายเป็นกลไกสำคัญต่อการควบคุมสังคมเพื่อมิให้มีการละเมิดศีลธรรมอันดีงามของสังคม จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การคอร์รัปชันที่น่ารังเกียจที่สุดคือ การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรมของภาครัฐ แม้จะมีการอ้างว่ากระบวนการยุติธรรมเป็นไปตามกฎหมาย แต่ก็ยังมีข้อสงสัยเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคในการบังคับใช้กฎหมาย ผู้มีอำนาจมักใช้กฎหมายเข้าข้างตนเองหรือพวกพ้องของตนเอง ทำให้เกิดเสียวิพากษ์วิจารณ์ของสังคมว่า “สองมาตรฐาน” (Tangmunkongvorakul, Kane, and Wellings (2005) การละเมิดศีลธรรมของผู้ใช้กฎหมายย่อมเป็นหลักประกันถึงความไม่ปลอดภัยของประชาชน ดังนั้น กลไกสำคัญของการปลูกฝังศีลธรรมที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ การพัฒนากลไกการบังคับใช้กฎหมายให้ยุติธรรม ไม่เลือกข้าง ไม่ช่วยเหลือพวกพ้องฝ่ายตนหากกระทำความผิดอย่างโจ่งแจ้ง การบังคับใช้กฎหมายจะต้องมีความเสมอภาค ไม่เลือกชนชั้นวรรณะ การบังคับใช้กฎหมายที่ยุติธรรมคือการทำให้โปร่งใสไร้ข้อกังขาในทุกขั้นตอน ตรวจสอบได้ การใช้กฎหมายในการควบคุมพฤติกรรมของเยาวชนเป็นสิ่งที่ดี แต่การพัฒนากลไกการปลูกฝังศีลธรรมให้เยาวชนละอายต่อการละเมิดกฎหมายเป็นสิ่งที่ดีกว่า ดังนั้น การมีกฎหมายไม่ได้หมายความว่าทำให้สังคมสงบสุข แต่การปลูกฝังศีลธรรมเพื่อให้คนละอายต่อการละเมิดกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายอย่างยุติธรรม ถึงจะสามารถทำสังคมให้เกิดความสงบสุขได้

2. การพัฒนารูปแบบองค์กรภาครัฐให้พัฒนาการปลูกฝังศีลธรรมอย่างจริงจัง

ถึงแม้ว่าองค์กรทางการเมือง เช่น รัฐบาล จะมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล รวมถึงป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน แต่ก็ยังมีองค์กรภาครัฐอื่นๆ เช่น สำนักงาน

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง (กกต.) กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) สังกัดกระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หน่วยงานภาครัฐดังกล่าวนี้ ต่างมีบทบาทอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย ส่วนองค์กรภาครัฐที่มีหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เช่น คณะกรรมการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งวุฒิสภา คณะกรรมการจริยธรรมข้าราชการรัฐสภา ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรมของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กรมการศาสนา ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม เป็นต้น หน่วยงานดังกล่าวมาข้างต้น ยังไม่มีพลังเพียงพอที่จะขับเคลื่อนการปลูกฝังศีลธรรมอย่างจริงจัง เนื่องจากต่างกันต่างทำหน้าที่ บางครั้งก็ทับซ้อนกันเอง ทำให้ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน (Sagarik, Chansukree, Cho, and Berman, 2018) จึงไม่มีประสิทธิภาพในการปลูกฝังศีลธรรม ดังนั้น องค์กรภาครัฐจึงควรรวมบทบาทหน้าที่คล้ายกันหรือที่มีลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกันให้อยู่ในองค์กรเดียวเพื่อเป็นป้องกันการทับซ้อนบทบาทหน้าที่ระหว่างกัน

3. การพัฒนารูปแบบองค์กรภาคเอกชนและประชาสังคมให้พัฒนาการปลูกฝังศีลธรรมอย่างจริงจัง

การมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชนและภาคประชาสังคมถือว่ามีสำคัญในการส่งเสริมศีลธรรม (Bhatta, 2016) เช่น องค์กรสาธารณประโยชน์ มูลนิธิ สมาคม รวมถึง องค์กรภาคีสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) สำนักข่าวอิศรา องค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (ภาคประชาชน) เป็นต้น องค์กรดังกล่าวเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นเพื่อต่อต้านการละเมิดศีลธรรมอันดีของสังคม เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลประโยชน์เพื่อส่วนตน แต่เป็นองค์กรที่เกิดขึ้นเพื่อจรรโลงสังคมให้สงบเรียบร้อย แต่องค์กรเหล่านี้ก็ขาดพลังที่จะจัดการผู้ละเมิดศีลธรรมอย่างร้ายแรงที่เป็นฝ่ายรัฐที่มีวิธินาถเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับตนเองเนื่องจากเป็นผู้ใช้กฎหมายโดยตรง ดังนั้น การพัฒนากลไกให้องค์กรภาคเอกชนและประชาสังคมให้ความสำคัญกับการปลูกฝังศีลธรรมอย่างจริงจังในเยาวชนอย่างจริงจัง จะช่วยยกระดับคุณภาพของคนในองค์กรให้มีโนธรรม รู้จักผิดชอบชั่วดี ที่จะไม่ละเมิดศีลธรรม อันเป็นผลดีต่อสังคมประเทศชาติ

กล่าวโดยสรุป การพัฒนากลไกการปลูกฝังศีลธรรมให้กับเยาวชนในสังคมไทยจำเป็นต้องศึกษาถึงระดับช่วงวัยให้สอดคล้องกับศักยภาพความสามารถการรับรู้ของแต่ละคนให้รู้จักผิดชอบชั่วดี เพื่อป้องกันกันการละเมิดศีลธรรมอย่างร้ายแรง อันจะส่งผลร้ายต่อสังคมที่เป็นสาเหตุให้สังคมไม่สงบสุข ดังนั้น การพัฒนากลไกจึงควรจะมีเน้นการปลูกฝังศีลธรรมอย่างจริงจังใน 3 ประการ ดังนี้ 1) การบังคับใช้กฎหมายให้ยุติธรรม เสมอภาค เท่าเทียม 2) องค์กรภาครัฐให้พัฒนาการปลูกฝังศีลธรรมอย่างจริงจัง และองค์กรภาคเอกชนและประชาสังคมให้พัฒนาการปลูกฝังศีลธรรมอย่างจริงจัง การพัฒนากลไกทั้งสามจะผลักดันให้

เยาวชนในสังคมไทยรู้จักผิดชอบชั่วดี มีมโนธรรม และมีความละเอียดต่อการกระทำผิดศีลธรรมอันเป็นที่รังเกียจของสังคมอย่างยิ่ง

สรุป

การปลูกฝังศีลธรรมแก่เยาวชนไทยบนสังคมออนไลน์เป็นวิธีการเดียวที่จะทำให้ธรรมะหรือหลักคำสอนทางศาสนาเข้าถึงเยาวชนไทยได้ในทุกเมื่อที่เยาวชนต้องการโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่มีอินเทอร์เน็ตหรือระบบออนไลน์เป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน การเผยแผ่หลักธรรมหรือการปลูกฝังศีลธรรมในสังคมออนไลน์จะต้องดูน่าสนใจและเป็นไปตามความต้องการของเยาวชนอย่างแท้จริง กล่าวคือ มีสีสันที่สวยงาม มีธรรมะที่กินใจ มีการนำเสนอในรูปแบบที่ประทับใจให้เป็นไปตามค่านิยมของเยาวชน หัวใจสำคัญของการปลูกฝังศีลธรรมก็คือการทำให้ธรรมะกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของเยาวชน จากการวิเคราะห์แอปพลิเคชันที่เยาวชนนิยมมากที่สุด ได้แก่ แอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) และแอปพลิเคชันเฟซบุ๊ก (Facebook Application) ดังนั้น การแชร์ลิงค์ข้อมูลธรรมะทั้งภาษาไทยและอังกฤษจึงมีความสำคัญในการเผยแผ่หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าให้แทรกซึมกลายเป็นวิถีชีวิตของเยาวชน รูปแบบและเนื้อหาสาระของการปลูกฝังศีลธรรมจึงควรจะเน้นไปที่การสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาให้มากขึ้น มีเหตุผลในการทำสิ่งที่สร้างสรรค์ ไม่ก่อปัญหาให้กับสังคม สร้างสรรค์สังคมไปในทิศทางที่เจริญรุ่งเรืองเพื่อสร้างสังคมให้มีความสันติสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อองค์การคณะสงฆ์

1.1 มหาเถรสมาคม ควรกำหนดมาตรการหรือกำหนดขอบเขตของการเผยแผ่ธรรมะบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสม เพื่อให้พระสงฆ์ได้รับความคุ้มครองหรือเป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้น นอกจากนี้จะต้องให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องโดยจัดอบรมการเผยแผ่ธรรมบนสังคมออนไลน์อย่างจริงจัง กำหนดหลักสูตรอบรมพระสงฆ์นักเผยแผ่บนสังคมออนไลน์ให้สังคมรับรู้เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับพุทธศาสนิกชนโดยมีประกาศนียบัตรสำหรับพระสงฆ์ผู้ผ่านการอบรม

2. ข้อเสนอแนะต่อมหาวิทยาลัยสงฆ์

2.1 ผู้บริหารควรจัดทำหลักสูตรการเผยแผ่หลักคำสอนบนสังคมออนไลน์โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์ นักออกแบบภาพเคลื่อนไหวหรือแอนิเมชันมาช่วยในการสอนหรือให้การอบรมพระสงฆ์นักเผยแผ่ให้ใช้เทคโนโลยีแอนิเมชันอย่างสร้างสรรค์และน่าสนใจ เพื่อสร้างชิ้นงานให้พระสงฆ์ได้นำมาเผยแผ่บนสังคมออนไลน์

3. ข้อเสนอแนะต่อพระสงฆ์นักเผยแผ่

3.1 พระสงฆ์นักเผยแผ่ควรจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์และสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนเข้าร่วมในกิจกรรมในการเผยแผ่ เช่น กิจกรรมการตอบธรรมะโดยใช้รางวัลเป็นเครื่องจูงใจ การจัดกิจกรรมที่

สร้างสรรค์เน้นความกตัญญูทเวที การปฏิบัติตนเป็นคนดีต่อผู้มีอุปการคุณ การเปิดโอกาสให้เยาวชนแสดงผลงานการทำความดีมาแลกรางวัลหรือกิจกรรมธนาคารความดีเพื่อเยาวชน

References

- Anholt, S. (2006). The Anholt-GMI city brands index: how the world sees the world's cities. *Place Branding and Branding*. 2(1), 18-31.
- Bhatta, C. (2016). The Interface between the State and Civil Society in Nepal. *Dhaulagiri Journal of Sociology and Anthropology*. 10, 63-91.
- Dayle R. Jesse. (2015). Smartphone and App Usage Among College Students: Using Smartphones Effectively for Social and Educational Needs. *Proceedings of the EDSIG Conference*. Conference on Information Systems and Computing Education Wilmington, North Carolina USA.
- Kaur, Anupriya & Medury, Y. (2011). Impact of the internet on teenagers' influence on family purchases. *Young Consumers insight and Ideas for Responsible Marketers*. 12(1), 27-38.
- Kira, E, & Komba, S. (2015). Integrating Moral and Ethical Values in the General Studies Syllabus at Advanced Level Secondary School in Tanzania: Challenges and Opportunities. *Research Journal of Education*. 1(3), 21-26.
- Kohlberg, L., & Lickona, T. (Eds) (1976). "Moral Stages and Moralization: The Cognitive-Developmental Approach" *Moral Development and Behavior Theory, Research and Social Issues*. Holt, NY: Rinehart and Winston.
- Mahaarch, W., & Kttisuksathit, S. (2007). Thai Youth Happiness: Evidences from Kanchanaburi Province. *International Conference on "Happiness and Public Policy"*. Organized by Public Policy Development Office (PPDO).
- Naksakul, K. (2015). Determination of Youth Age. Office of the Royal Society. Bangkok: Office of the Royal Society. United Nation. (2016). *Youth: Realities and Challenges for Achieving Development with Equality*. Santiago: United Nations.
- Phrakrusunthornsangkhapinit, & Phrakhrubhaitighaattippanangorn. (2015). Propagating Buddhism in the Digital Age. *Jouranl of Buddhist Education and Research*. 1(2), 8-20.
- Phrakruuthesasutaporn. (2015). Morality for Thai Youth Development. *Journal of Graduate Review*. 3(3), 1-17.
- Phramahasomchai Klinchan, Prarob Kaewses, & Phrarachworamethee. (2016). The Propagation of Buddhism: The Development of Format and Method of

- Approached Strategy of Thai Sangha. *Journal of MCU Social Science*. 5(1), 205-216.
- Phramedhavinaiyaros, Phramahaviroj, PhramahaSurasak, & Salinee Raggatanyoo. (2019). The model of Propagation of Buddhism for People in the Twenty-sixth Buddhist Century to Promote the Permanence of Buddhist. *Journal of MCU Social Science*. 8(4), 17-33.
- Piaget, J. (1956). *The origins of intelligence in children*. (M. Cook, Trans.). NY: International University Press.
- Robinson, J. (2017). Measures for Communication Behavior Buddhist Monks of Globalization Society in Thailand. *Proceeding of the 17th Graduate Studies of Northern Rajabhat University Network Conference*. 1593-1600.
- Sagarik, D, Chansukree, P, Cho, W & Berman E. (2018). E-government 4.0 in Thailand: the role of central agencies. *Information Policy*. 23, 343-353.
- Sharma, S. (2013). Teacher: A Social Engineer and New Directions for the 21st Century Teachers. *Scholarly Research Journal for Humanity Science & English Language*. 1(1), 147-153.
- Shihab, H. (2011). Effect of Internet Drawbacks on Moral and Social Values of Users in Education Australian. *Journal of Basic and Applied Sciences*. 5(6), 372-380.
- Steinberg, L. (1996). *Adolescence*. New York: McGraw-Hill Inc.
- Tangpatomwong, T. (2017). The Right Principle Model in the News Reporting Process of Social Media. Panidhana: *Jouranl of Philosophy and Religion*. 13(2), 287-314.
- Tangmunkongvorakul, A, Kane, R, & Wellings, K. (2005). Gender double standards in young people attending sexual health services in Northern Thailand. *Routledge*. 7(4), 361-373.
- Wipatasinlapin, N. (2017). The Model of Youth Development Project, Samanera Plookpanya Dhamma, Based on the Threefold Training Principles. *Journal of International Buddhist Studies*. 8(1), 1-22.